

Bilancuje: prosadili jsme větší ochranu přírody, vody i půdy, spustili jsme komunitní energetiku a připravujeme zálohování PET lahví a plechovek. Co dalšího se podařilo?

28.12.2024 - | KDU-ČSL

Rok 2024 byl pro Ministerstvo životního prostředí rokem konkrétních kroků, které měly přímý dopad na ochranu přírody a zajištění udržitelného rozvoje naší země.

„Prosadili jsme novely zákonů, které zajišťují vyšší ochranu vody a půdy, našich nejcennějších přírodních zdrojů. Přijali jsme významná opatření v oblasti hospodaření s odpady, pokračujeme v zavádění povinného zálohování nápojových obalů a sběru textilu. Tato opatření především chrání naše životní prostředí pro budoucí generace. A nadále pomáháme s renovacemi domů, s rozvojem obnovitelných zdrojů a s transformací energetiky. Na podzim jsme také oslavili 15 let programu Nová zelená úsporám, který pomáhá domácnostem snižovat náklady na energie a podpořil už 600 tisíc domácností, což je téměř třetina všech českých domácností,“ hodnotí ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL).

Ochrana zemědělské půdy je prioritou, chceme mít pestřejší a odolnější krajinu díky krajinným prvkům

Schválená novela zákona o ochraně zemědělského půdního fondu (ZPF) pomáhá ochránit nejcennější zemědělskou půdu před záboru pro výstavbu obchodů, skladů a běžných fotovoltaických elektráren a zároveň umožňuje souběžné využívání chmelnic, vinic a ovocných sadů pro výrobu elektřiny. Přenesla také odpovědnost za stav krajiny na ty, kdo v ní hospodaří.

Díky novele nebudou muset zemědělci platit za vynětí půdy, pokud vysadí stromořadí, jednotlivé stromy nebo vytvoří remízky na zemědělské půdě. Zjednoduší se i výsadba stromů a keřů podél silnic a polních cest, nutná vzdálenost pro výsadbu se zkrátí na půl metru. *„Připravili jsme dvě výzvy s 800 miliony korun určenými na projekty pro posílení ekologické stability krajiny – jde o tůně, mokřady, vodní nádrže, stromořadí, větrolamy, remízky a podobně. Tyto krajinné prvky kromě jiného navracejí do zemědělské krajiny ptáky, opylovače a další živočichy a zmírňují negativní dopady klimatických změn na přírodu,“* říká ministr Hladík.

Větší ochrana řek a lepší zvládání havárií

V červenci vešla v účinnost “havarijní” novela vodního zákona, která zavedla digitální registr výpustí a kontinuální sledování vypouštěných odpadních vod. *„Novela nejen usnadňuje zvládání havárií, ale zaměřuje se i na účinnou prevenci. Registr výpustí výrazně ulehčí určení původce havárie a novela zvyšuje až pětinasobně sankce za znečištění povrchových vod,“* konstatuje ministr.

Přípravou Ústavní ochrany vody, kterou se teď zabývají poslanci, pak doplňuje ministerstvo mozaiku legislativních záruk, zaměřených na šetrné využívání vody nejen jako strategické suroviny. *„Vodu potřebuje k životu každý člověk, zvířata i rostliny. Bez vody není života,“* dodává ministr.

Včas jsme varovali před povodněmi, pomohli se škodami domácnostem a připravili další novelu vodního zákona

MŽP díky predikcím Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ) včas varovalo před zářijovými povodněmi a svolalo povodňovou komisi. MŽP společně s Ministerstvem vnitra, Ministerstvem zemědělství a se zástupci z ČHMÚ, Povodí Vltavy a HZS denně řešilo aktuální krizovou situaci. Díky včasným opatřením, zejména odpouštění vodních nádrží, se tak podařilo zabránit mnohonásobně větším škodám. Na ty vzniklé MŽP vyčlenilo tři miliardy korun, které významně pomohly při povodňových obnovách domácnostem i obcím.

MŽP nyní v reakci na zářijové povodně připravuje druhou novelu vodního zákona, která umožní zrychlené budování zejména přírodě blízkých protipovodňových opatření, jako jsou suché poldry, nádrže, mokřady atd.

Po ochraně vody a půdy je dalším krokem k ochraně přírody novela zákona o ochraně ovzduší. Zavádí elektronické hlášení výsledků měření emisí do centrálního systému a odpovědnost stavebních firem za minimalizaci prašnosti na staveništích a při demolicích. Novelu už finálně schválili poslanci. *„Zavádíme nepřetržité sledování emisí, skončí tak dohady o používání filtrů a odlučovačů, výsledky měření budou nově předávány jen elektronicky, do centrálního systému a firmám odpadne zbytečná administrativa,“* vysvětluje ministr Hladík.

Odstartovali jsme komunitní energetiku

MŽP podpořilo zakládání energetických společenství výzvou v rámci Národního programu Životní prostředí 100 miliony korun. Zapojit se mohou jak občané, tak svazky obcí. *„Komunitní energetika přináší soběstačnost a poskytuje čistý zdroj energie, nezávislý na cenových výkyvech a dodávkách zahraničních surovin, například ruského plynu. Vedle přímých úspor pomáhá i tím, že finance zůstávají v regionu a zlepšují lokální ekonomiku,“* říká ministr Hladík.

Nejúspěšnější program Nová zelená úsporám oslavil 15 let

Již 15 let podporuje program Nová zelená úsporám rekonstrukce rodinných a bytových domů a pokračuje v subvenci výměny starých kotlů. Nízkopříjmovým domácnostem a seniorům pomáhá s úsporami energií díky zateplení nebo výměně zdroje tepla, v kombinaci se zvýhodněným úvěrem podporuje hlavně mladé rodiny v rekonstrukcích obvykle zděděných energeticky neúsporných nemovitostí. *„Jen za naší vlády se podařilo podpořit více než 335 tisíc žádostí v programu Nová zelená úsporám pro rodinné i bytové domy a 150 tisíc fotovoltak na domech,“* uvedl ministr Hladík.

Od února příštího roku bude nejvýznamnější změnou programu NZÚ možnost získat finanční prostředky na realizaci opatření předem spolu se zvýhodněným úvěrem. *„Více než jeden milion korun předem na komplexní rekonstrukci bude možné získat v programu Oprav dům po babičce a nově v programu Nová zelená úsporám Light budou moci žádat jak běžné, tak nízkopříjmové domácnosti,“* vysvětluje ministr nové rozčlenění programu.

Zálohování PET lahví a plechovek přinese čistší ulice, sběr textilu sníží množství komunálního odpadu

Novelu zákona o obalech, která zavádí zálohování, už schválila vláda. V lednu by ji měli začít projednávat poslanci. Od zálohování očekáváme, že se z 900 milionů petek a plechovek, které každoročně skončí v přírodě, na skládce či ve spalovně, stane cenná surovina pro výrobu nových nápojových obalů. Zálohování přinese úsporu energie – při výrobě obalů z recyklátu se u plechovek spotřebuje až o 95 % méně energie než při výrobě z nerecyklované suroviny, v případě PET až o 79 % – a zároveň úsporu materiálu v odhadované hodnotě 500 milionů korun. *„Díky zálohování bychom měli být schopni do pěti let vrátit do života 90 % plastových lahví a plechovek. Splníme tak naše evropské závazky a ulevíme české přírodě i městům. Ze staré plechovky tak bude nová plechovka, stejně jako ze staré petky petka nová“* vysvětluje ministr Hladík.

Chráníme ohrožené druhy, stromy a rozšiřujeme chráněná území

Novelu zákona o ochraně přírody a krajiny, kterou také schválila vláda, čeká nyní projednávání v Parlamentu. Novela přináší tři zásadní změny pro lepší ochranu životního prostředí. „Zavádíme vyšší ochranu stromů při výstavbě, chceme zabránit jejich kácení. Měníme systém ochrany živočichů a rostlin, cílem je zajištění účinnější ochrany ohrožených druhů, postavené především na ochraně jejich přirozeného prostředí. Nezapomínáme ani na větší ochranu opylovačů a na ochranu před světelným znečištěním. Chceme lépe chránit jedinečnou přírodu na Křivoklátsku vyhlášením národního parku, který by měl vzniknout k začátku roku 2026,“ vyjmenovává ministr a dodává: „Připravili jsme návrh CHKO Soutok, který příští rok projedná vláda a zahájili jsme proces vyhlášení CHKO Krušné Hory.“

Chráníme přírodu, zvířata i obyvatele před nebezpečnou a hluchou pyrotechnikou

Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu připravilo novelu zákona o pyrotechnice, která má omezit dostupnost nebezpečné pyrotechniky. „Chceme, aby Silvestr 2024 byl posledním, kdy bude možné nekontrolovaně odpalovat petardy a dělobuchy kolem nemocnic, domovů pro seniory, ZOO, chovů zvířat a podobných zařízení. Prosadili jsme zpřísnění prodeje petard a rachejtlí vyšší kategorie. Podobná pravidla platí i v okolních zemích a my nechceme, aby k nám jejich obyvatelé jezdili pyrotechniku nakupovat a aby docházelo ke zraněním či požárům. Věřím, že toto omezení nám zajistí klidné svátky bez smutných příběhů spojených s neodbornou manipulací s ohňostroji a čisté ovzduší bez škodlivých látek.“

Co dalšího se pro životní prostředí změní v roce 2025?

Povinný sběr textilu – od ledna 2025 zavádíme povinný sběr textilu, místa pro odložení nepotřebného oblečení a obuvi zřídí obce. Ubyde tak odpad v černých popelnících, kde textil v současné době tvoří tři až čtyři procenta komunálního odpadu z domácností a končí obvykle na skládkách či ve spalovnách. Pro opakované využití nejen textilu, ale i drobnějších funkčních předmětů z domácností jsou k dispozici re-use centra. Loni na jejich vznik poskytlo MŽP 500 milionů korun a letos na podobnou výzvu vyčlenilo 400 milionů korun.

Zákon o veřejné hydrometeorologické službě – účinnosti nabude 1. 1. 2025. Zákon nově zřídí databázi s otevřenými daty, která bude online přístupná všem občanům. Data tak bude možné získat rychle, jednoduše a zdarma. Zákon výlučně opravňuje Český hydrometeorologický ústav k vyhlášení nebo odvolávání hydrometeorologických výstrah a upravuje jeho spolupráci se složkami integrovaného záchranného systému při mimořádných událostech nebo krizových situacích i při přípravě na ně a pro účely obrany státu.

Novela zákona o ekologické újmě – 27. 11. schválena vládou, následovat bude projednávání v Parlamentu. Účinnost je navržena k 1. 7. 2025. Novela pomůže lépe se bránit a napravovat škody na vodě, půdě nebo na stanovištích chráněných druhů. Díky ní bude možné zefektivnit a zrychlit proces řešení nejzávažnějších škod na životním prostředí, ale především rychle provádět preventivních opatření, aby se minimalizovaly negativní dopady.

Narřízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Západní Krušné Hory – schváleno vládou, účinnost k 1. 1. 2025.

Narřízení vlády o vyhlášení CHKO Soutok – aktuálně k projednání komisí Legislativní rady vlády, pak bude projednáno vládou. Účinnost je navržena k 1. 7. 2025.

Vyhláška o agrovoltaické výrobě elektřiny – účinnost je navržena k 1. 1. 2025.

<https://www.kdu.cz/aktualne/zpravy/mzp-bilancuje-prosadili-jsme-vetsi-ochranu-prirody>